

dobím pedagogického působení L. Štolla na filozofické fakultě UK a vyslovila několik námětů pro aplikaci jeho odkazu. Štollovým přednáškám z dějin politických ideologií věnoval pozornost F. Kutta, jeho přednáškám o evropské renesanční filozofii M. Tomčík, a to v rámci hlubšího pohledu na renesanční zdroje. Štollova pojetí světa a umění. M. Zeman se zaměřil na Štollovo pojetí umění jako ideologie: přesvědčivě doložil Štollův „iniciující přístup“ k živé problematice boje za socialistický realismus, jeho „vědomí spoluodpovědnosti za praktickou verifikaci projektované koncepce a jeho realizaci.“ Úlohu ideologie v uměleckém díle a její širší projekci do literární vědy analyzoval ve svém příspěvku L. Illés. K filozofickým podnětům díla L. Štolla promluvil J. Zelený, na téma aktuálního významu Štollova vědeckého a kulturně politického odkazu J. Dvorský; „štollovské vyznání“ J. O. Fischera pak obsahovalo celý soubor podnětů, z nichž u L. Štolla čerpala po válce nastupující generace marxistických vědců. Štollovou kritikou strukturalismu a jejími mezinárodními souvislostmi se zabývali Š. Vlašín a H. Janaszek-Ivaničková. Na oboustranně plodný vztah L. Štolla k předním osobnostem naší literatury a kultury upozornili M. Blahynka (především na vztah k V. Nezvalovi), J. Hájek (k F. X. Šaldovi) a J. Heřtová (k Z. Nejedlému). Akademik V. Vaněček hodnotil činnost L. Štolla jako předsedy Vládní komise pro vybudování ČSAV, P. Vošahlíková zkoumala jeho podíl na formování a rozvoji české antifašistické kultury, R. Filipčíková evokovala historii tvůrčích kontaktů L. Štolla s Institutem mírové literatury AN SSSR a I. Pavlov zdůraznil inspirativní vliv L. Štolla na vypracování metodologie bulharské bohemistiky. L. Richter hovořil o kritériích hodnocení literatury na podkladě slovenského materiálu meziválečného období. Zajímavé poznatky o současné situaci marxistické vědy o literatuře ve Francii obsahoval příspěvek J. Péruse, který byl konferenci zaslán.

Závěrečné slovo přednesla H. Hrzalová. Resumovala v něm nesporně pozitivní výsledky, k nimž jednání konference dospělo, a konstatovala, že bohatý myšlenkový odkaz Ladislava Štolla plně pokryl průběh jednání, takže širší diskuse k aktuálním otázkám teorie socialistického realismu musí být přesunuta spíše do sféry publikační. Vyjádřila naději, že připravovaná publikace, která bude věnována osobnosti a dílu akademika Štolla, se stane inspirativním odrazíštěm k dalšímu prohloubenému studiu a rozvíjení odkazu význačné osobnosti našeho kulturního a vědeckého života.

Zdena Kovářová

### “Femme” — mezinárodní konference o výzkumu a vzdělávání žen

Ve dnech 26. VII. — 4. VIII. 1982 se z iniciativy Institutu Simone de Beauvoirové při Concordské univerzitě konala v kanadském Montrealu konference o výzkumu a vzdělávání žen, nesoucí téměř beletristický název “Femme”.

Šlo o první mezinárodní a interdisciplinární setkání vědců zabývajících se touto problematikou, jehož cílem bylo navázat ve vědecké sféře na iniciativu konference Mezinárodní asociace žen v Kodani a Světového kongresu žen v Praze a rozšířit mezinárodní spolupráci se zvláštním důrazem na problémy žen v rozvojových zemích.

Na konferenci byly zastoupeny téměř všechny společenskovědní a některé další disciplíny, jejichž specifické přístupy se promítaly nejen do společných zasedání, ale byly pro ně vyhrazeny i zvláštní sekce: pro sociologii, filozofii, psychologii, pedagogiku, ekonomii, historii, antropologii, právní vědu, politologii, sociální lékařství, matematiku a statistiku.

Rozsáhlý program byl rozdělen do 5 plenárních zasedání a cca 40 sekcí.

*Plenární zasedání I* bylo věnováno konceptuálním otázkám výzkumu. V sekcích, které na ně navazovaly, byly probírány otázky vymezení výzkumu, jeho epistemologická a metodologická základna, problémy interkulturního a interdisciplinárního zkoumání, otázky výzkumných nástrojů, historie výzkumu ženské problematiky, jeho perspektivy a jeho vztah k sociálně vědnímu výzkumu vůbec, otázky výměny informací a vytvoření computerizované bibliografické databáze atd.

K tomuto plenárnímu zasedání se vázaly ještě další sekce, organizované podle jednotlivých výše uvedených vědních disciplín.

Na programu *plenárního zasedání II* byly otázky výchovy a vzdělávání žen. V příslušných sekcích byly probírány metody výchovy a vzdělávání v různých sociálních kontextech a formálních i neformálních rámcích, institucionální báze, strategie, vztah vzdělání a sociální změny, využití masových komunikačních prostředků, možnosti vytvoření vzdělávacích programů uplatnitelných ve více zemích atd.

*Plenární zasedání III* se zabývalo otázkou zdrojů, struktur, institucí a programů použitelných pro realizaci cílů vytyčených Dekádou ženy OSN.

Sekce spadající do tohoto rámce byly organizovány na bázi regionální, přičemž za regiony byly považovány: Afrika, Latinská Amerika, Asie, Kanada, Karibská oblast, Evropa, Střední východ, USA. Toto velmi obecné rozdělení, nepřihlížející k typu sociálního systému, se ukázalo již v průběhu jednání, zejména evropského teritoria, jako nepřínosné.

*Plenární zasedání IV* bylo věnováno otázkám výzkumu a jeho vztahu k společenské praxi.

V příslušných sekcích byly diskutovány problémy vlivu výzkumných výsledků na konkrétní životní realitu žen v různých společnostech; metody uplatňování těchto výsledků pro zlepšení životních podmínek žen; spolupráce výzkumných ústavů s organizovanými svazy žen; otázky významu a možností národních a mezinárodních organizací zabývajících se výzkumem ženské problematiky.

*Závěrečné plenární zasedání V* bylo věnováno prognostice a perspektivám v dané oblasti. Byly zde zvýrazněny čtyři hlavní linie přístupu k problematice, které ostatně tvořily osu programu celé konference: výzkum, vzdělávání, síť spolupráce a sociální akce. Rozvíjení těchto linií a jejich důsledné propojování by měly tvořit základní rámec široké mezinárodní spolupráce a vést k ovlivňování politických rozhodnutí ve sféře mezinárodní i národní.

Jak již bylo řečeno, program konference byl velmi rozsáhlý, dá se říci až příliš rozsáhlý. Zřejmě přerostl původní záměr organizátorů, kteří v prvním zvacím dopise uváděli, že jde o úzké pracovní setkání asi 30 odborníků. Celkový počet účastníků nakonec přesáhl 300, z nichž velkou část představovaly zástupkyně rozvojových zemí (například Brazílii reprezentovala 15členná delegace). Jejich odborná úroveň byla velmi různá, což přirozeně výrazně poznamenalo program, v němž se střídaly příspěvky vysoké teoretické úrovně s banálními poznatky dílčích výzkumů omezených oblastí. Také struktura zájmů a orientací byla značně nepřehledná, počínaje lokálními náměty na zlepšení postavení žen afrických felláhů a konče vyhrcočeným radikálním a antimaskulinním feminismem některých skandinávských, amerických a kanadských delegátek.

Přesto, nebo snad právě proto byla konference nesmírně zajímavá tím, že ukázala obrovský okruh problémů, které je třeba ve světovém měřítku řešit, a široké spektrum uplatňovaných přístupů. O některých z nich byly vedeny velmi vzrušené diskuse, vyúsťující až k hostilním projevům vůči formování světa po mužském způsobu. Sociální podmínky buržoazní společnosti, v nichž ženy žijí a v nichž jsou diskriminovány — ať již ve vztahu k práci (méně pracovních příležitostí, nižší odměňování, vyšší nezaměstnanost atd.), či v intersexuálních vztazích (fyzické násilí páchané na ženách a jeho nedostatečná trestnost, prostituce jako big business atd.) —, jsou totiž živnou půdou pro velmi silné krajně feministické názory.

Většina diskutovaných problémů je v socialistické společnosti v té či oné míře vyřešena. Naše teoretické i praktické zkušenosti v oblasti realizace ženské rovnoprávnosti jsou velice cenné a jejich využití v jiných zemích by ušetřilo mnoho zbytečných animozit i dalších a stále opakovaných výzkumů. Bohužel účast socialistických zemí na konferenci byla velmi malá (po jedné delegátce z NDR, PLR a ČSSR), a proto také prezentace údajů o postavení ženy za socialismu, právě tak jako výsledků vědeckého bádání v této oblasti, se mohla promítnout pouze do jednání některých zasedání a sekcí. Setkala se však se značným ohlasem, který ukazuje, že diskuse na takovýchto velkých vědeckých shromážděních jsou pro propagaci socialistického přístupu k řešení ženské otázky a socialismu vůbec neobyčejně významné a že naše výsledky v této oblasti patří v mezinárodní komparaci mezi nejprogresivnější.

Konfrontace množství témat a teoretických přístupů byla velmi inspirativní. Ukázala, jak některé problémy žen v různých částech světa a v různých sociálních systémech jsou zcela nesrovnatelné, jiné naproti tomu jsou velmi podobné. Vytipování analogie problémů a koordinace výzkumů ve světovém měřítku by znamenalo obrovskou úsporu badatelských kapacit. To však nutně vyžaduje institucionální základnu. V té souvislosti na konferenci opakovaně zazněl požadavek vytvoření mezinárodního ústavu pro výzkum problematiky žen. Doufejme, že tento racionální požadavek najde své realizátory. Vytvoření takového střediska by nesporně přispělo k řešení palčivých problémů žen v některých částech světa.

Eva Bártová